

Gemeente Vlaardingen

RAADSMEMO

Aan
De gemeenteraad van Vlaardingen

Portefeuillehouder
K. Kegel

Onderwerp
Raadsmemo Aanvulling actualisatie 'Informatievoorziening 2024-2028'

Datum
3 februari 2026

Registratienummer
2050301

Aantal bijlagen

Geachte leden van de raad,

De internationale context is de afgelopen periode merkbaar veranderd. Geopolitieke spanningen, toenemende digitale dreigingen en de sterke afhankelijkheid van buitenlandse technologie maken digitale continuïteit voor gemeenten niet langer vanzelfsprekend. Vlaardingen is, net als veel andere gemeenten, in belangrijke mate afhankelijk van digitale voorzieningen van met name Amerikaanse leveranciers. In uitzonderlijke situaties kan uitval van deze voorzieningen, bijvoorbeeld door cyberincidenten, sancties of geopolitieke besluiten, direct gevolgen hebben voor onze gemeentelijke dienstverlening. Het college acht het daarom noodzakelijk om nu voortvarend stappen te zetten richting digitale weerbaarheid en onafhankelijkheid.

Digitale onafhankelijkheid als expliciete koers

Het college heeft in februari 2024 de actualisatie 'Informatievoorziening 2024–2028' vastgesteld. Dit betreft uitvoeringsbeleid en valt daarmee binnen de bevoegdheid van het college. Het college heeft dit beleid aangescherpt door een aanvullende strategische vaarroute toe te voegen, namelijk vaarroute 8: Collectiviteit en digitale onafhankelijkheid. Met deze vaarroute legt het college expliciet de koers vast om de afhankelijkheid van risicovolle buitenlandse technologie structureel te verminderen en waar mogelijk aan te sluiten bij Europese en landelijke collectieve oplossingen.

De vaststelling van vaarroute 8 is een eerste, noodzakelijke stap richting meer digitale onafhankelijkheid en vormt het kader voor verdere uitvoering in de komende periode.

Eerste concrete stap: onderzoek naar kwetsbare bedrijfsapplicaties

Om gericht vervolgmaatregelen te kunnen nemen, is het noodzakelijk om eerst inzichtelijk te maken welke gemeentelijke bedrijfsprocessen en daarvoor gebruikte applicaties het meest kwetsbaar zijn voor digitale uitval. Van een aantal onderdelen weten we al dat er kwetsbaarheden bestaan, zoals de kantoorautomatisering. Het totaalbeeld ontbreekt echter nog.

Daarom start het college op korte termijn met een onderzoek naar de kwetsbaarheid van onze kritische processen en de daarvoor gebruikte applicaties. Dit onderzoek brengt in kaart:

- welke systemen cruciaal zijn voor de gemeentelijke dienstverlening;
- waar de grootste afhankelijkheden en risico's zitten;
- welke minimale continuïteit nodig is bij digitale verstoring;
- welke vervolgstappen of noodmaatregelen mogelijk nodig zijn.

Het college acht dit vooronderzoek noodzakelijk, omdat de kwetsbaarheden een groot risico vormen voor de continuïteit van onze dienstverlening. Dit risico is al langer onderkend en opgenomen in het gemeentelijk risicoprofiel in de begroting. De onderzoeksresultaten stellen het huidige en een volgend college in staat om snel en gericht eventuele noodzakelijke maatregelen te treffen om de impact van dit risico te verkleinen. Voor dit vooronderzoek is € 40.000 benodigd. Binnen de huidige begroting en beschikbare capaciteit is hiervoor geen ruimte. Het college zal dit financiële effect daarom meenemen in de 1e Voortgangsrapportage 2026.

Landelijke ontwikkelingen en mogelijke vervolgstappen

Vlaardingen is niet de enige gemeente die voor deze uitdaging staat. Gemeenten worden breed geconfronteerd met vergelijkbare digitale kwetsbaarheden. Het college zet daarom primair in op aansluiting bij collectieve oplossingen zodra deze beschikbaar zijn, omdat gezamenlijke aanpak effectiever en efficiënter is. Het college volgt landelijke initiatieven via de VNG en het Rijk nauwgezet en is hierop reeds aangesloten. Waar mogelijk levert Vlaardingen een actieve bijdrage om deze ontwikkeling te versnellen.

Tegelijkertijd blijkt dat landelijke trajecten meer tijd vergen dan eerder voorzien. Indien het tempo van deze ontwikkelingen onvoldoende aansluit bij de urgentie die wij lokaal ervaren, biedt het aangekondigde onderzoek het noodzakelijke inzicht. Binnen de kaders van de vastgestelde vaarroute 8 (collectiviteit en digitale onafhankelijkheid) kunnen wij dan tijdelijke overbruggingsmaatregelen treffen, in de vorm van een digitale noodvoorziening, totdat collectieve oplossingen beschikbaar zijn.

De digitale noodvoorziening is een samenhangend pakket van applicaties, informatie, infrastructuur en organisatorische maatregelen dat bij een digitale calamiteit een basaal niveau van gemeentelijke taakuitvoering en dienstverlening mogelijk maakt. De voorziening is bedoeld om:

- in de basis te kunnen blijven communiceren (zoals tekstverwerking, mail en videobellen);
- kritische processen en dienstverlening aan inwoners te ondersteunen;
- toegang te houden tot essentiële informatie, bijvoorbeeld over inwoners, medewerkers, vergunningen, subsidies en financiële processen.

De benodigde investering voor het inrichten van deze noodvoorziening wordt voorlopig geraamd op circa € 500.000. Deze raming gaat uit van het operationeel kunnen houden van ongeveer 100 medewerkers, met basisvoorzieningen voor kantoorautomatisering, circa 10 kritische bedrijfsapplicaties en een beperkte ICT-infrastructuur voor opslag, verwerking en technisch beheer voor een periode van drie jaar.

Het aangekondigde vooronderzoek geeft nader inzicht in de exacte omvang en kosten. Eventuele vervolgstappen met financiële of beleidsmatige consequenties worden ter besluitvorming aan uw raad voorgelegd. Over de voortgang richting digitale onafhankelijkheid informeren wij u via de reguliere P&C-cyclus.

Tot slot

Met vaarroute 8 zet Vlaardingen een duidelijke en noodzakelijke stap richting digitale onafhankelijkheid. Het college pakt hiermee haar verantwoordelijkheid om de continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening aan de stad ook in tijden van digitale verstoring te kunnen blijven waarborgen. Tegelijkertijd draagt deze koers bij aan het verder op orde brengen van de gemeentelijke informatievoorziening, zodat de gemeente blijvend kan voldoen aan wettelijke eisen en beter gebruik kan maken van de beschikbare informatie, data en systemen. Op deze manier blijft Vlaardingen een toekomstbestendige organisatie die inwoners en ondernemers effectief en betrouwbaar kan blijven bedienen, ook onder uitzonderlijke omstandigheden.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Vlaardingen,

de secretaris
drs. E. Stolk

de burgemeester
E.F.A. Zevenbergen

Actualisatie informatievoorziening 2024-2028

In 2024 heeft het college ingestemd met de voorgenomen actualisatie van de informatievoorziening over de periode 2024 - 2028. De daarin onderkende iVisie, de te volgen iStrategie en het toe te passen beleid zijn sindsdien leidend geweest in verschillende verbeterlagen op de integrale informatievoorziening van de gemeente Vlaardingen.

Ook nu, 2026, blijkt enerzijds het gestelde in de iVisie, iStrategie en het iBeleid nog steeds een krachtig kader waarbinnen de doorontwikkeling van de informatievoorziening plaats vindt. We hebben grote stappen gezet in het rationaliseren van het applicatielandschap, we hebben veel beter zicht op onze processen, we hebben verwerving en implementatie van nieuwe systemen steeds beter onder controle. Op onze informatiebasis (data én documenten) zijn behoorlijke stappen gezet op het gebied veilig stellen en beschikbaar maken ervan. De volgende fase is het opwaarderen van de kwaliteit zodat we beter, slimmer en veiliger gebruik kunnen maken van de informatie waar we over beschikken.

Tegelijk staat de wereld niet stil. Op een aantal vlakken is de wereld sinds 2024 sterk veranderd waardoor een bijstelling van iVisie, iStrategie en iBeleid nodig is.

Informatie & Technologie: Op technologisch vlak zien we de volgende relevante ontwikkelingen

- a) de enorm sterke opkomst van Artificiële Intelligentie: software systemen die 'zelf kunnen denken en beslissen', de gebruiker (medewerker/inwoner) slim ondersteunen met tekstvoorstellen en misschien zelfs wel werk dat voorheen -door mensen gedaan werd, volledig geautomatiseerd uitvoeren.
- b) De nog steeds toenemende graad van digitalisering waardoor uitvoering van gemeentelijke processen alleen maar kan als daarvoor de geautomatiseerde ondersteuning geleverd kan worden
- c) De versterking van de macht naar SAAS-leveranciers waarbij er enerzijds sprake is van de leverancier bepaald (i.p.v. de gemeente) en anderzijds concentratie van macht bij de grotere spelers (zowel nationaal als internationaal)

(Geo)politiek: op het (geo) politieke vlak zien we de volgende relevante ontwikkelingen:

- a) Het toenemende besef dat enerzijds de kosten van informatievoorziening toenemen (logisch gezien de stijgende digitaliseringsgraad en de ontwikkeling van leveranciersmacht) en anderzijds het werkveld van de gemeenten eigenlijk zo vergelijkbaar is (en door burgers ook als zodanig wordt gezien) dat de vraag legitiem is 'waarom moeten alle gemeentes hun informatievoorziening op een eigen manier inrichten'. Dit besef heeft erin geresulteerd dat in de VNG (onder meer met instemming van Vlaardingen) een resolutie is aangenomen om meer vanuit het collectief van gemeenten te gaan werken, en minder vanuit de eigenheid en individualiteit van de zelfstandige gemeente.
- b) In het internationale speelveld blijken landen die zich eerst als betrouwbare partner gedroegen, nu een andere koers te varen. Dat is met name het geval voor de Verenigde Staten die zich meer opstellen als agressieve overheerser dan als betrouwbare handelspartner. Dat levert nieuwe risico's op ten aanzien van de continuïteit op de uitvoering van processen omdat veel van de geautomatiseerde oplossingen direct dan wel indirect gebruik maken van technologie die door de VS wordt geleverd. Als de VS besluit om levering van digitale diensten te bemoeilijken (stop zetten, prijs verhogen, oneigenlijke of onmogelijke voorwaarden stellen), dat komt daardoor direct de continuïteit van de dienstverlening van Vlaardingen in gevaar.

Deze ontwikkelingen noden tot een bijstelling van de visie op de integrale informatievoorziening van de gemeente, de strategie om die visie te verwezenlijken en het beleid daar daarvoor de kaders biedt.

iVisie

'Collectiviteit' als basis voor vernieuwing van de informatievoorziening: in de iVisie wordt beschreven dat de gemeentelijke processen en de gewenste uitvoering daarvan de basis zijn voor het benodigde applicatielandschap en de onderliggende infrastructuur. Het presteren en excelleren van de gemeente zelf staat daarbij voorop. Met de collectiviteitsgedachte verschuift de basis van 'perfect passend op de eisen en wensen van de gemeente Vlaardingen' naar 'zo doen andere gemeenten het ook, dan kunnen wij het ook ermee doen'. Met als voordeel dat we als gemeenten een beweging afdwingen van leveranciersmacht naar gezamenlijke gemeentelijke kracht. En we het wiel van de betere informatievoorziening samen bedenken ontwerpen en realiseren in plaats van 342x op eigen wijze tegen eigen kosten. Dit is de essentie van de VNG-resolutie uit juni 2025, die we onderschrijven en daarmee inbedden in onze visie, strategie en beleid voor de actualisatie van onze informatievoorziening.

'Digitale Onafhankelijkheid' als speerpunt binnen de informatievoorziening:

De algemene kwalificatie van ons toekomstig informatielandschap wordt in de iVisie beschreven met de woorden weerbaar en wendbaar. Gezien de recente internationale ontwikkelingen en daaruit voortvloeiende inmiddels landelijke richtlijnen krijgt weerbaar en wendbaar een extra dimensie: we moeten weerbaar zijn tegen geopolitieke dreiging die de continuïteit van onze informatievoorziening in gevaar brengt; we moeten wendbaar zijn in het weg bewegen van waar de dreiging ontstaat om toe te bewegen naar een veilige(re) omgeving waar die dreiging ons niet meer raakt. Waar dat voorheen impliciet werd aangenomen, wordt dit nu expliciet een maat om mee te meten. We moeten digitaal onafhankelijker worden. We hadden al voorzien in digitale onafhankelijkheid op onze data (data onder eigen regie), nu moeten we ook op ons applicatielandschap onafhankelijker worden.

iStrategie

Gezien de aanscherpingen op de visie en het belang van de realisatie ervan, stellen we een nieuwe vaarroute in: Vaarroute 08: Collectiviteit en Digitale Onafhankelijkheid. Binnen deze vaarroute worden de strategische projecten, acties en initiatieven ondernomen die bijdragen aan het ontwikkelen van collectiviteit en digitale onafhankelijkheid.

De **strategie ten aanzien van de collectiviteit** kent de volgende lijnen:

1. We volgen alle initiatieven op het gebied van collectivisering op de voet. Dat doen we met bestaande capaciteit als onderdeel van ons regulier werk
2. Collectiviserings-initiatieven die goed passen bij een ontwikkeling die nodig is bij Vlaardingen, omarmen we, sluiten we op aan en incorporeren we. Als daar extra middelen en inzet bij komt kijken dat wordt dat expliciet afgewogen en in het CDT voorgelegd voor besluitvorming
3. We intensiveren de contacten met andere gemeenten; Maassluis en Schiedam voorop maar ook met andere gemeenten zoals Lansingerland, Hoekse Waard, Westland. Gemeenten met passende grootte, in een vergelijkbare ontwikkelfase, met vergelijkbare problematiek. Een soort regionaal mini-collectief. Als we als gemeente denken een beweging te moeten maken die ook voor andere gemeenten relevant is (denk aan een generiek procesmodel, een kwetsbaarheids-analyse op kritische processen en data ect), dan zoeken we de verbinding in ons regionale collectief met al doen om gezamenlijk een collectiveringsvoorstel in te dienen bij de VNG.

De **strategie ten aanzien van het verbeteren van de digitale onafhankelijkheid** kent drie lijnen:

1. **Lange termijn** : in deze lijn wordt op basis van 'natuurlijk verloop' en het aangescherpt iBeleid de informatievoorziening (applicaties, informatie en technologie) op het moment dat er een logisch moment is (denk met name aan contractverloop en vervangingsnoodzaak) overgestapt naar een oplossing die minder of niet digitaal afhankelijk is van als risicovol aangewezen BigTech. Het spreekt voor zich dat dit een langer traject wordt met als voordeel dat we de digitale onafhankelijkheid bekostigen uit reguliere budgetten voor ontwikkeling en beheer van de informatievoorziening.

2. *Middellange termijn*: binnen deze lijn sluiten we aan op de ontwikkelingen binnen Rijksoverheid, VNG en eventueel kleinere collectieven van andere gemeenten. Op alle fronten wordt nagedacht over oplossingen voor het verhogen van de digitale onafhankelijkheid. Dat kent echter haar eigen tempo en eigen fragmentatie. Zo is het goed denkbaar dat er een keuze gemaakt wordt voor een Nederlandse of Europese cloud-opslag (Deutsche Telecom gooit hoge ogen) maar dat er nog geen nationale oplossing voor mail of tekstverwerking beschikbaar is. Binnen deze lijn haken we aan op die onderdelen die voldoende dekking geven op een van onze kwetsbaarheden waarmee we tegelijk dat deel van de digitale noodvoorziening kunnen deactiveren
3. *De korte (en urgente) lijn*: als het tempo van de landelijke of Europese ontwikkelingen onvoldoende aansluit bij de urgentie die wij lokaal ervaren, kunnen wij tijdelijke overbruggingsmaatregelen treffen, in de vorm van een digitale noodvoorziening, totdat collectieve oplossingen beschikbaar zijn. In dat kader starten we op korte termijn met een onderzoek naar de kwetsbaarheid van onze kritische processen en de daarvoor gebruikte applicaties. Dit onderzoek brengt in kaart:
  - welke systemen cruciaal zijn voor de gemeentelijke dienstverlening;
  - waar de grootste afhankelijkheden en risico's zitten;
  - welke minimale continuïteit nodig is bij digitale verstoring;
  - welke vervolgstappen of noodmaatregelen mogelijk nodig zijn.

De onderzoeksresultaten stellen ons in staat om snel en gericht eventuele noodzakelijke maatregelen te treffen.

Het uitgangspunt onder zo'n digitale noodvoorziening zou zijn dat we de 'basis van de basis' operationeel kunnen houden: datgene wat minimaal nodig is om te kunnen functioneren. Denk daarbij minimaal aan:

- Communicatie: kunnen mailen, bellen en informatie delen (met prioritering van doelgroepen);
- Informatie: toegang tot kritische data en documenten en in basis kunnen bewerken;
- Ondersteuning: basis ICT-infrastructuur (hardware en netwerk: werkende laptops, telefoons en printers).

De digitale noodvoorziening omvat maatregelen tegen uitval van de volgende onderdelen van de informatievoorziening:

- Applicaties (kantoorautomatisering en kritische businessapplicaties);
- Informatie (data, documenten en mail);
- Infrastructuur (laptops, netwerk, servers en telefoons)

Belangrijke kenmerken van de digitale noodvoorziening zijn

- *Schaalbaarheid*: het risico op digitale uitval kan en zal variëren al naar gelang de spanningen oplopen of verminderen. Indien nodig moet snel en gericht kunnen worden opgeschaald, mogelijk op alleen onderdelen (denk aan het alleen nodig hebben van de digitale noodvoorziening voor mail) mogelijk alleen voor een deel van de medewerkers. Tegelijk geldt dat zodra de noodvoorziening niet meer nodig is, deze snel moet worden afgeschaald omdat de digitale noodvoorziening geen volwaardige productie-omgeving is. Vergelijk het met de 'thuiswerker' die in geval van een lekke band met beperkte snelheid de garage bereikbaar maakt, maar daar weer snel vervangen moet worden voor een 'productie'-band
- *Wendbaarheid*: De digitale noodvoorziening moet mee bewegen met de ontwikkeling van het risico waartegen het beschermt. Als de geopolitieke spanningen oplopen, moeten wellicht onderdelen versnelt en verstrekt worden. Als er in de reguliere ontwikkeling van ons eigen informatielandschap door natuurlijk verloop geen SAAS-oplossingen meer zijn die gebruik maken van Amerikaanse BigTech, dan hoeven we daar ook geen noodvoorziening meer op. Als er landelijke voorzieningen door de VNG operationeel

komen die gelijkwaardige of betere bescherming bieden dan getroffen in de digitale noodvoorziening, dan schalen we de digitale noodvoorziening af ten gunste van de landelijke oplossing. Het passend houden van de digitale noodvoorziening op het zich ontwikkelende risicobeeld wordt een gezamenlijke taak van Team Informatie Management dat daarbij uiteraard nauw contact onderhoudt met Team ICT, CISO en uiteraard de directie voor besluitvorming over op en afschalen.

- *Gefaseerde invoering*: de digitale noodvoorziening zal gefaseerd ingevoerd moeten worden; de belangrijkste (urgent met hoge impact) worden als eerst gedekt, aanvullende maatregelen zullen worden toegevoegd naarmate de tijd verstrijkt.
- *Continue monitoring en evaluatie*: De operationele i-organisatie, met name Team Informatiemanagement en team ICT monitoren de operationele inzetbaarheid van de digitale noodvoorziening en rapporteren daarover aan directie, CISO en Control.

iBeleid

De wijzigingen in iVisie en iStrategie krijgen operationeel beslag in het aanscherpen van het iBeleid: het kader waarbinnen we de integrale informatievoorziening van de gemeente ontwikkelen en beheren. In het iBeleid worden de volgende hoofdregels toegevoegd/gewijzigd/aangescherpt:

Huidig	Visie/Strategie	Wijziging/aanvulling/aanscherping
Bij nieuwe of vervangende functionele behoeften wordt eerst gekeken of Vlaardingen al een systeem in huis heeft, dan wordt gekeken of een bekende en betrouwbare leverancier een oplossing biedt, dan pas wordt naar de markt gekeken voor een oplossing	Collectiviteit	Bij verwerving van nieuwe of vervangende oplossingen, wordt altijd <i>eerst</i> gekeken of er een voldoende gelijkwaardig alternatief in de collectiviteit van gemeenten en bij voorkeur vanuit common ground beschikbaar is.
Applicaties leveren geautomatiseerde ondersteuning voor de gemeentelijke processen op basis van de behoefte daaraan bij de proceseigenaar en passend binnen het geheel van de informatievoorziening en het daarvoor beschikbare budget voor beheer en gebruik	Collectiviteit	Als van uit de collectiviteit/common ground een oplossing wordt aangeboden, dat kan dat aanleiding zijn voor versnelde overstap naar de collectieve oplossing. Eventuele kosten worden meegenomen in de besluitvorming dienaangaande.
Bij het aangaan van contracten wordt de balans gezocht tussen kosten van verwerving, verwachte innovatie en duur van gebruik. De meest gebruikte contract duur is 4 jaar met 2 keer de optie op één jaar verlenging	Collectiviteit	Bij het aangaan van nieuwe contracten op non-collectieve oplossingen wordt onderzocht wat de verwachting is van de komst van een collectieve oplossing. Die verwachting wordt meegenomen in de af te sluiten contractduur.
Vlaardingen heeft een eigen informatievoorziening en haakt aan op collectieve/ common ground oplossingen waar mogelijk	Collectiviteit	Collectieve/Common Ground oplossingen hebben de voorkeur boven eigen oplossingen mits deze voldoende dekkend zijn op de behoefte.
Alle applicaties worden volgens het SAAS-principe (software as a service, geen	Digitale Onafhankelijkheid	SAAS-verwerking wordt geleverd door een partij die onder nationaal of Europees gezag valt. Overname van die leverende

eigen servers meer, inloggen via een browser op een webapplicatie) geleverd waarbij de verwerking binnen de Europese Economische Ruimte (EER) moet plaats vinden.		partij kan reden zijn om het contract per direct te ontbinden en het exitplan in werking te stellen.
Applicaties worden vervangen als de behoefte van de business veranderd of de leverancier stopt met leveren	Digitale onafhankelijkheid	Als een applicatie een kritische is, een hoge kwetsbaarheid kent waar tegen de leverancier geen structurele maatregelen treft, dan kan dat aanleiding zijn om deze applicatie als niet geschikt voor de Vlaardingse informatievoorziening te classificeren en tot versnelde vervanging over te gaan.
	Digitale onafhankelijkheid	Oplossingen wordt expliciet getoetst op de kwetsbaarheid van de oplossing en de leverancier. Er worden geen oplossingen meer gecontracteerd die een hoge kwetsbaarheid hebben. Voor bestaande oplossingen met een hoge kwetsbaarheid wordt een actieve uitfasering onderzocht. Ter overbrugging van de structurele oplossing kan de digitale noodvoorziening worden ingezet.
	Digitale onafhankelijkheid	We treffen een voorziening voor digitale onafhankelijkheid gericht op het kunnen continueren van kritische processen. De digitale noodvoorziening mag beargumenteerd afwijken van iBeleid.

-